

Vit hava ikki somu livikor

- Spurningurin um lønarlagið eigur ikki at verða tengt saman við málinum um arbeiðsloysis-trygging, sigur Ingrid Jensen, forkvinna í Sosialráðgevarafelag Føroya. Hetta felag mælir til at gjalda meira út til arbeiðsleys og ikki broyta forsorgarlógina sum ætlað

Sosialráðgevarafelag Føroya er áhugafelagið hjá sosialráðgevunum í Føroyum.

- Sum fakkbólkur kenna vit almennalóggávuna, og vit kenna eisini donsku lóggávuna viðvíkjandi arbeiðsloysisstuðli, tí vit hava øll lært í Danmark. Men hvørki landsstýrið ella arbeiðsbólkurin hevur nakrantíð tosað við okkum, meðan arbeiðið hevur verið við uppskotinum um arbeiðsloysisstrygging, sigur Ingrid Jensen, forkvinna í Sosialráðgevarafelag Føroya.

Sosialráðgevararnir vistu sjálvandi, at arbeiðið var við uppskotinum, og tí spurdu teir seg í september mánaði fyrri í landsstýrinum, men frættu einki. Tá álitid varð lagt fram, bóðu teir um hetta og hava síðan latið landsstýrinum sínar fakligu viðmerkingar.

Sosialráðgevarir harmast um, hvussu avskeplað orðaskiftið um arbeiðsloysisstryggingina er blivið. Í staðin fyrri at tosa um arbeiðsloysisstryggingina eru fakfeløgini farin at tjakast um lønarlag, at summi forvinnu meira enn onnur, hvør skal rinda fyrri hvønn o.s.v.

Hvør sitt

- Tað er heilt burturvið at tengja spurningin um lønarlagið saman við málinum um arbeiðsloysisstryggingina. Tað er einaferð soleiðis, at nógur fáa 18.000 krónur og onnur 10.000 krónur um mánaðin. Um tað er rætt, er ein annars spurningur, ið ikki eigur at verða tikið við í orðaskiftinum um arbeiðsloysisstryggingina. Men tað verður gjørt, og soleiðis standa feløg móti hvørjum øðrum. Tí mugu vit burtur frá, lønarmunurin kann ikki broytast við eini arbeiðsloysisstrygging, sigur Ingrid Jensen.

Sosialráðgevarir taka undirvið, at arbeiðsloysis-

trygging má koma, men teimum dámar hvørki uppskotið ei heldur mátan, tað bleiv til uppskot um tvungna trygging.

- Grundgevingin fyrri, at tryggingin skuldi vera tvungin, var, at fleiri ikki vildu vera við til at gjalda, m.a. tí útgjaldið var ásett so lágt. Í staðin fyrri at broyta uppskotið til nakað, feløgini kundu taka undir við, varð tað gjørt til tvungið.

Ivasom framstig

Ynski um arbeiðsloysisstrygging kom fram, tí nógur hava einki at liva av. Endamálið við tryggingini skuldi verið at givið fólki frægari livikor. Men sosialráðgevarir ivast í, hvussu stór framstigið verða, um arbeiðsloysisstryggingin verður, sum landsstýrið hevur skotið upp. Sum er kunnu arbeiðsleys fáa hjálp við heimild í forsorgarlógini. Men bara tey, sum ongar pengar eiga. Reglan um at sturðulín skal vera treytaður av, at ein litið og einki eigur á bók, verður ikki tikið við í treytunum fyrri at fáa útgjöldið arbeiðsloysisstrygging. Tað verða tí fleiri, sum fara at fáa hjálp, men útgjöldina upphæddin verður væl minni hjá teimum flestu.

Sosialráðgevarir hava tikið fram nógur dømi.

Fær nógur minni

Ein einsamall flakakvinna, sum seinastu mánaðirnar hevur havt miðalinntøkuna 4257 kr. um mánaðin í inntøku, sær sum er somu upphædd goldna í forsorgarhjálpi. Figgjarligi tørvur hennara um mánaðin er 5122 krónur, men meira kann hon ikki fáa. Skal hon, sum uppskotið sigur, hava 70 % av inntøkuni higartil, fer hon at fáa 2979 krónur brutto um mánaðin útgjöldar í arbeiðsloysisstrygging.

Forsorgarlógin heimilar at geva arbeiðsleys 80 %

av arbeiðsmannaløn. Tað er nakað meira, enn ætlanin er at veita í arbeiðsloysisstrygging. Men sjálvt ikki 80 % rokka í øllum førum.

Tey flestu arbeiðsleysu eru 18 til 34 ára gomul. Fleiri av hesum eru ungar familjur við småum børnum í nýggjum húsum. Tað gongur illa við at klára seg hjá teimum við tí tey nú fáa. Uppaftur verri verður, um tey skulu liva av útgjöldinum, ið ásett er í uppskotinum til arbeiðsloysisstrygging. Hvagar skulu tey øll fara? spyr Ingrid. Afrat tí fer hetta at fáa avleiðingar fyrri peningastovnamar. Fólk vilja sjálvandi fyrst og fremst hava mat í munin, og tí noyðast tey at finna sniðgøtur, so tey fáa pengar útgjöldnar útan um peningastovnin, ið annars beinanvegin tekur sín part.

Arbeiðsloysisstryggingin verður ein lítill bati fyrri tey tímaløntu, sum hava óstøðugt arbeiði á fiskavirkjunum. Sosialráðgevarir vísa annars á tveir aðrar bólkur, sum fáa ágóða av tryggingini.

Gott fyrri tey

Annar bólkurin er tey ungu, sum ikki hava vunnið sær stóru útreiðslurnar og ikki hava stórar bústaðarútreiðslur. Her er eitt dømi:

Ein 23 ára gomul einsamall genta, sum býr heima hjáforldrunum, hevur í miðal havt 13.954 kr. í inntøku brutto um mánaðin. Hon fær forsorgarhjálpi, ið er 3906 krónur um mánaðin, netto. Kemur arbeiðsloysisstryggingin skal gentan hava 70 % av inntøkuni higartil, og tað verður 9767 krónur brutto um mánaðin.

Hin bólkurin, sum fær gleði av arbeiðsloysisstryggingin er tey tilkomnu, sum ikki longur hava nakra serliga skuld í húsum sínum. Eiga tey pengar innistandandi, hava tey higartil ikki kunnað fingið stuðul. Men nú fer at bera til.



- Vit kenna verandi lóggávuna og halda okkum hava eitt sindur á skili á spurninginum um at gera arbeiðsloysisstrygging, sigur Ingrid Jensen, forkvinna í Sosialráðgevarafelag Føroya. Hon heldur tað vera lógið, at hvørki landsstýrið ella arbeiðsbólkurin nakrantíð vendi sær til teirra sum fakkfólk, meðan arbeiðið verður við uppskotinum

Einki at spara

Tað hevur verið sagt, at ætlanin er at spara 76 % á forsorgarlógini av tí, ið útgjöldið var í 1991 til arbeiðsleys. Sosialráðgevarir ivast í, at hetta ber til, tí arbeiðsleys fara ikki at klára seg fyrri pengarnar, tey fáa í arbeiðsloysisstrygging, tey fara tí at venda sær til Almennastovuna fyrri at fáa iskoyt, ið kann veitast sambært forsorgar- og barnaforsorgarlógini. Pengarnir, ið sparat skuldu, fara tí skjótt útaftur, vænta sosialráðgevarir.

So koma vit til tey ungu, sum ikki hava nakað tilknýti til arbeiðsmarknaðin, og sum tí ikki hava rætt til

tryggingargjald. Tey mugu liva av forsorgarhjálpi, ið svara til fólkpensjón.

- Vit fáa tá ein stóran bólk um av ungum fólki sum meira ella minni eru pensionistar, sigur Ingrid.

Mugu hava tilboð

Hon heldur tað vera neyðugt beinanvegin at hugsa um arbeiðsskapandi tiltøk fyrri øll arbeiðsleys. Hesi tiltøk skulu gerast í samstarvi við arbeiðsávisingina. Arbeiðsleys mugu hava rætt til slík tilboð fyrri at kunna koma inn aftur í skipanina, sum tey fella úr eftir at hava verið arbeiðsleys í tvey ár. Hetta er neyðugt at

Øll á fund

Fakfeløgini í Suðuroyinni hava kallað inn til felags fund mánaðkvöldið um arbeiðsloysisstryggingina

Seinastu dagarnar hava Ingeborg Vinther, forkvinna í Føroya Arbeiðsárafelag, og Jóannes Eidesgaard, landsstýrismaður í arbeiðamálum, ferðast um alt landið og greitt fakfeløgum frá arbeiðsloysisstryggingini, ið ætlanin er at stovna.

Hetta fundarvirkssemi heldur fram, og mánaðkvöldið kl. 20.00 verður stórir fundir í Gistingarhúsinum í Øravík.

Ætlanin var at Sverra Midjord við á fundin, men tað var ikki greitt í gjár, um hann kundi koma. Sverri Midjord er formaður í arbeiðamálanevndini, ið fær málið at viðgera, tá lótingið hevur havt fyrstu vúdgerð av uppskotinum til arbeiðsloysisstrygging.

11 fakfeløg kalla inn til henda fundin. Tey eru: Arbeiðsmannafelagið Royn og Arbeiðskvinnufelagið Royn í Hvalba, Fylking, Fiskepigernes Fagforening, Arbeiðskvinnufelagið Drósan (øll á Tvøroyri), Tvøroyrar Handverkarfelag, Arbeiðsmannafelagið Fámjin, Arbeiðsmannafelagið Hov, Arbeiðsmannafelagið Rubishella í Pókeri, Framtíðin í Vági og Arbeiðsmannafelagið Beinissvørð í Sumba.

randi

gerafyrri at sleppa undan at hava fleiri langtíðararbeiðsleys, sum nógur eru av t.d. í Danmark, sigur Ingrid.

Hon kemur eisini inn á dagpeningaskipanina. Fólk, sum eru sjúk, kunnu fá 80 % av lønini í dagpengum. Einki hevur verið tosað um at broyta hesa skipan. Tí er ikki óhugsandi, um fólk í neyð fara til lækna at fáa læknaváttan. Og læknarnir fra neyvan at vísa fólki frá sær, heldur Ingrid.

Tað er eisini ein annar spurningur í sambandi við dagpeningaskipanina.

Framhald á síðu 19